ÚVOD

Elektronická evidence tržeb (dále také jen „EET“) je bezesporu největším a zároveň nejdiskutovanějším projektem, v rámci kterého dochází k poskytování dat ze strany podnikatelských subjektů státu, a to v online režimu.

Předpokládá se, že se EET bude týkat cca 600 000 podnikatelských a jiných subjektů a na různých pozicích s ní do styku přijdou přibližně 2 miliony osob. Po náběhu všech fází se předpokládá, že denně bude evidováno cca 30 milionů transakcí, takže za rok proběhne celým systémem zhruba 11 mld. oboustranných komunikací mezi povinnými subjekty a státem. Některé zdroje dokonce odhadují roční počet transakcí až na 18 mld.

Jednorázové náklady státu na pořízení systému elektronické evidence tržeb se odhadují na 400 milionů Kč. Roční provozní náklady jsou odhadovány ve výši cca 170 milionů Kč.

Co je důvodem pro zavedení takového rozsáhlého projektu, jemuž se svým rozsahem jiné projekty, jako např. kontrolní hlášení nebo evidence motorových vozidel, nemohou rovnat?

Podle Ministerstva financí ČR docházelo před zavedením EET k daňovým únikům díky krácení tržeb přijímaných v hotovosti. Stávající kontrolní mechanismy a počet kontrolních pracovníků finančních úřadů podle Ministerstva financí ČR nedokázaly toto jednání účinně odhalovat a předcházet mu. Tato skutečnost zároveň podle Ministerstva financí ČR vedla k tomu, že nepoctivé subjekty získávaly oproti těm poctivým neoprávněnou konkurenční výhodu, neboť do svých cenových kalkulací nezahrnovaly příslušné daně, a mohly tak své služby, zboží nebo výrobky prodávat za ceny nižší než konkurence.

Krácení tržeb, nepřiznané příjmy, daňové úniky. Není zřejmě oblast lidské činnosti, kde by uvedené atributy byly zmiňovány častěji než v případě transakcí prováděných v hotovosti. Nejedná se o žádný nový fenomén a také není rozhodně nijak teritoriálně omezen. Uveďme několik příkladů z prezentace společnosti CGI na konferenci FTA[1] Technology konané v srpnu 2014 v americkém Portlandu[2]:

- odhadované ztráty příjmů díky krácení tržeb dosahují ročně v USA 2,3 mld. USD z restauračních zařízení a 1,1 mld. USD z „kamenných“ obchodů,
- 90 % prodejců pokladních zařízení v New Yorku se snaží současně prodat i speciální software určený ke krácení tržeb,[3]

---

[1] *Federation of Tax Administrators*.

[2] CGI Group Inc. *Zappers: What´s New in Electronic Sales Suppression.* Příspěvek na FTA Technology Conference [online]. Srpen 2014 [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: http://old.taxadmin.org/fta/meet/14tech/pres/berg_zappers.pdf.

[3] Tzv. *zapper* software nebo také SSaS *(Sales Supression as a Service)*.

- ve státě Illinois více než 27 % majitelů čerpacích stanic krátilo tržby, v řadě případů o více než 1 milion USD ročně.

K zatajování části příjmů dochází nepochybně i v České republice. Informace na webu Finanční správy ČR, který byl zřízen speciálně pro účely EET, k tomu uvádí:[4]

„Dlouhodobé a systematické krácení daňové povinnosti se v některých oblastech podnikání stalo v České republice téměř běžnou záležitostí. Nevykázané příjmy tak podle Českého statistického úřadu dosahují v České republice částky cca 170 mld. Kč ročně, tedy více než dvojnásobek schodku státního rozpočtu."

S otázkou nezdaněných příjmů a nepřiznaných tržeb souvisí vždy i velikost tzv. šedé ekonomiky, která se (poměrně obtížně) odhaduje dle různých ukazatelů. Ve studii Friedricha Schneidera z Keplerovy univerzity v Linzi a Andrease Bühna z univerzity v Utrechtu[5] je míra šedé ekonomiky pro rok 2010 vyjádřena v procentuálním poměru k hrubému domácímu produktu. Česká republika se v této studii řadí rozsahem šedé ekonomiky ve výši 15,5 % HDP do stejné skupiny jako např. Německo (15,1 %), Kanada (15,4 %) nebo Slovensko (15,9 %). Nižším rozsahem šedé ekonomiky se mohou pyšnit např. Rakousko (10,6 %), Švýcarsko (8 %), Japonsko (11 %), Lucembursko (9,6 %) anebo Spojené státy (9,1 %). K velmi podobným závěrům dospěla i studie společností A.T. Kearney a VISA[6], hodnotící rok 2013, ve které jsou Česká republika spolu se Slovenskem zeměmi s nejnižším rozsahem šedé ekonomiky ve vztahu k HDP ve východní Evropě. V obou studiích je při sledování vývoje v čase zaznamenán kontinuální pokles rozsahu šedé ekonomiky v ČR. Zeměmi, kde již funguje srovnatelný systém elektronické evidence tržeb, jsou Chorvatsko (28 %[7]) a Slovinsko (23 %), u obou je, jak vidno, rozsah šedé ekonomiky výrazně vyšší.

Celkově si od uvedení elektronické evidence tržeb do provozu státní správa slibuje dosažení několika zásadních pozitivních efektů:

- narovnání podmínek na trhu, odstranění nerovného konkurenčního boje,
- zacílení daňových kontrol, nezatěžování poctivých podnikatelů,
- omezení administrativy spojené s daňovými kontrolami,
- rychlejší a přesnější reakce Finanční správy ČR na podvodné praktiky,
- odstranění nelegální práce a výplaty mezd „na černo",

[4] Finanční správa ČR. Proč evidence tržeb? *eTržby* [online]. [cit. 2017-01-31]. Dostupné z: http://www.etrzby.cz/cs/proc-e-trzby.

[5] BÜHN, Andreas a Friedrich SCHNEIDER. *Shadow Economies in Highly Developed OECD Countries: What Are the Driving Forces? Discussion Paper No. 6891* [online], říjen 2012 [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: http://ftp.iza.org/dp6891.pdf.

[6] A.T. Kearney, VISA a Friedrich Schneider. The Shadow Economy in Europe, 2013 [online]. [cit. 2017-01-30]. Dostupné z: http://www.atkearney.fr/documents/10192/1743816/The+Shadow+Economy+in+Europe+2013.pdf.

[7] Údaj pro rok 2013.

- na straně podnikatelů lepší kontrola chování zaměstnanců, přehled o transakcích,
- zvýšení výběru daní, snížení deficitu státního rozpočtu.[8]

Snaha o evidování hotovostních tržeb tak, aby nemohlo docházet k jejich zkreslování, není v České republice nijak nová. Již v květnu 2015 přijal Parlament ČR zákon č. 215/2005 Sb., o registračních pokladnách. Podle tohoto zákona mělo dojít k evidování všech plateb v maloobchodu a pohostinství na speciálních pokladnách s fiskální pamětí. Pokladny měly podléhat certifikaci ze strany Ministerstva financí ČR. Jejich opravy a údržbu by mohly provádět pouze subjekty, autorizované opět Ministerstvem financí ČR. Z dnešního pohledu je dobře, že tento administrativně náročný a z technického hlediska těžkopádný a nepřívětivý systém byl nejdříve odložen a nakonec úplně v roce 2007 zrušen ještě před tím, než začal platit.

Nutno podotknout, že podle Parlamentního institutu[9] „*(v)*ětšina *států EU nemá zavedenou povinnost evidence tržeb formou registračních pokladen nebo jiných systémů. Přesto však lze identifikovat, že v rámci EU existuje několik modelů, i když většina zemí zavádí nebo zavedla povinnost pouze offline evidence, případně hybridní model. Jako důvod pro zavedení povinnosti evidence tržeb elektronickou formou se uvádí spravedlivější konkurenční prostředí, lepší výběr daní a boj s daňovými úniky. Registrační pokladny nebo jiné systémy evidence tržeb jsou sice běžně využívány ve všech zemích EU, v řadě států je to však na dobrovolné bázi.*“

S různými systémy, platících pro různá odvětví, se lze momentálně setkat např. v Belgii, Chorvatsku, Litvě, Maďarsku, Polsku, Rakousku, Rumunsku, Slovensku, Slovinsku a Švédsku. U nás zavedený systém elektronické evidence tržeb je inspirován chorvatským modelem tzv. fiskalizace, která využívá online technologii. Není tak potřeba disponovat registrační pokladnou, pouze elektronickým zařízením (registrační pokladna, mobilní telefon, tablet ad.). Tržby jsou daňovou správou evidovány v reálném čase.

Český systém EET je postaven na pilířích:

- online elektronický přenos záznamů tržeb na finanční správu,
- online přístup správce daně,
- dobrovolné zapojení veřejnosti do kontroly (možnost ověřit zaevidování účtenky v systému Finanční správy ČR a účtenková loterie),
- otevřené hardware a software řešení.

Účelem této publikace je podat jejím čtenářům ucelenou informaci o elektronické evidenci tržeb, a to nejen z hlediska legislativní úpravy a stanovené metodiky, ale zejména z hlediska konkrétních praktických kroků a postupů při jejím zavádění ve firmách a provozu v praxi.

---

[8] Finanční správa ČR. Proč evidence tržeb? *eTržby* [online]. [cit. 2017-01-31]. Dostupné z http://www.etrzby.cz/cs/proc-e-trzby.

[9] SMETANKOVÁ, Daša a Josef PALÁN. *Právní úprava evidence tržeb ve vybraných zemích EU* [online]. Parlamentní institut. Srovnávací studie č. 2.099. Září 2015. Dostupné z: http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=115745.

Snahou autorů bylo především shromáždit a uspořádat co největší množství informací odrážejících hlavně reálnou praxi, které by usnadnily zavedení a provozování EET u různých druhů podnikatelských subjektů. Ambicí bylo poskytnout co nejaktuálnější údaje, přesto je nutné upozornit, že dále uváděné vychází ze stavu prostředí a legislativy platné na konci roku 2016.

Oba autoři při přípravě příručky vycházeli ze svých praktických poznatků při zavádění elektronické evidence tržeb jak u malých hospůdek, stravovacích provozů a penzionů, tak u nadnárodních řetězců typu McDonald's.

Tomáš Hajdušek, Milan Vodička – leden 2017